

Впровадження інновацій у сільському господарстві, зокрема зерновиробництві, забезпечить перспективи щодо розвитку зернового господарства, які поки що повною мірою не використовуються сільськогосподарськими підприємствами. Покращення параметрів функціонування галузі дозволить досягати одночасно декількох соціально-економічних ефектів: поліпшити якість продукції, підвищити урожайність, зменшити собівартість продукції тощо.

Можемо зробити висновок, що суть ефективності – це збільшення продукції і доходу при найменших витратах. Всі підприємства мають спільну мету – зростання власного доходу та покращення умов для працівників. Новітні технології – є невід’ємною частиною підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств. Зараз відбувається активний розвиток новітніх технологій у розвитку сільського господарства. Підприємства для збільшення обсягів виробництва вводять нові системи машин, які заощаджують ресурси та енергію. Також вводять нові сорти сільськогосподарської продукції, які є високоврожайні та адаптовані до окремих кліматичних умов. Завданням кожного підприємства залишається підвищення ефективності галузі, збільшення обсягу виробництва конкурентоспроможної продукції і вихід на нові ринки збуту.

Інформаційні джерела

1. Економічна енциклопедія : у 3-х т. / Відп. С.В. Мочерний [та ін.]. – К. : Академія, 2000. – Т. 1. – 864 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: підруч. / В.Г. Андрійчук. - 2-ге вид., доп., перероб. - К.: КНЕУ, 2004. - 624 с.
3. Кісіль М. І. Критерій і показники економічної ефективності малого і середнього бізнесу на селі / М. І. Кісіль // Економіка АПК. - 2001. - №8. - С. 59-64.

Федосєєва Г.С., д-р екон. наук, доц., доцент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки
Миколаївський національний аграрний університет

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ – ШЛЯХ ДО УСПІШНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Зовнішньоекономічна діяльність сільськогосподарських товаровиробників відіграє важливу роль у формуванні економічного добробуту громади та є запорукою успішного розвитку територій, на яких проводять свою діяльність дані суб’єкти господарської діяльності. При цьому особливе місце в системі покращення господарської діяльності сільськогосподарського товаровиробника займає налагодження ефективної системи реалізації виробленої продукції, яка має бути спрямована на

вирішення ряду завдань: збільшення виручки від реалізації, своєчасне і необхідне отримання оборотних засобів для сільськогосподарського підприємства, налагодження стратегічно-важливих для діяльності підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках відносин з виробниками засобів виробництва для сільського господарства та потенційними покупцями.

Питання розвитку об'єднаних територіальних громад та опис особливостей управління підприємницькою діяльністю в об'єднаних територіальних громадах розглянуто в працях О. Баталов, О. Кириленко, А. Ключник, Б. Малиняк, В. Письменний, Л. Оленківська, Д. Олійник, А. Павлюк, І. Патока, В. Русін, І. Червен та інших. Разом з тим проблематика зовнішньоекономічної діяльності в об'єднаних територіальних громадах залишається новою та актуальною темою для вітчизняних науковців та практиків.

Для розвитку зовнішньоекономічної діяльності виробники сільськогосподарської продукції Україна мають такі природні конкурентні переваги, як достатня чисельність робочої сили, сприятливі кліматичні умови, багаті сільськогосподарські ресурси, наявність у великій кількості водних ресурсів, досягнутий останнім часом прогрес в галузі сільськогосподарської торгівлі та розвитку підприємництва, а також близькість до основних іноземних ринків із постійно зростаючим попитом на сільгосппродукцію.

Встановлено, що об'єднані територіальні громади (далі ОТГ), як суб'єкти управління розвитком підприємницької діяльності сільськогосподарських товаровиробників можуть надавати, як реальну фінансову підтримку, так і допомагати використовуючи певні управлінські інструменти для здійснення зовнішньоекономічної діяльності останніми. Серед яких: консультації; аудит; моніторинг здійснення сільськогосподарської діяльності; проведення різного роду круглих столів та конференцій з запрошенням фахівців державних органів влади із здійснення зовнішньоекономічних операцій, підприємств, які вже мають досвід проведення таких операцій та інші.

Та не зважаючи, на існуюче теоретичне підґрунтя щодо управління зовнішньоекономічною діяльністю виробників сільськогосподарської продукції, більшість існуючих ОТГ їх не використовує, залишаючи дані підприємства один на один з існуючими проблемами та викликами. В той час ОТГ хочуть отримувати від діючих на їх території сільськогосподарських підприємств додаткові фінансові ресурси для розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, меценатську допомогу, підтримку проведення різного роду культурно-спортивних заходів та інше. Отже, вважаємо, що з метою паритетної, взаємовигідної взаємодії між досліджуваними підприємствами і ОТГ, останні мають не номінально, а фактично виконувати функцію управління підприємницькою діяльністю сільськогосподарських товаровиробників, в тому числі і їх зовнішньоекономічною діяльністю.

Модель такої співпраці має базуватися на взаємовигідній співпраці всіх зацікавлених осіб: керівництво ОТГ, діючі на її території сільськогосподарські підприємства та громадськість. При цьому, саме ОТГ має стати організатором зовнішньоекономічної операції, виконуючи при цьому функцію мотивування, організації, планування та контролю. Вважаємо, що найбільш цікавими з точки зору розвитку ОТГ є експортні операції сільськогосподарських товаровиробників.

На першому етапі реалізації представленої моделі доцільним є проведення відкритого обговорення щодо можливості сумісного формування партії продукції на експорт. Результатом таких переговорів є виявлення бажаючих здійснити експортну операцію та можливості кожного з претендентів працювати задля досягнення, як загальної мети, так і конкретно свого економічного ефекту.

Наступним кроком є розробка та впровадження заходів направлених на ознайомлення сільськогосподарських товаровиробників з особливостями проведення експортної операції. Результатом проведення таких заходів має стати формування переліку підприємств, які будуть здійснювати експортну операцію. Дані підприємства повинні дійти згоди щодо основних питань: об'єкт експорту (пшениця, кукурудза, ячмінь чи можливо нішева продукція – гірчиця, гречка, біла квасоля та ін.), країни експорту (рівень витрат на експорт, необхідність міжнародної сертифікації виробництва, наявність тарифних та нетарифних обмежень та ін.), залучення зовнішнього фахівця для проведення переговорів та укладання зовнішньоекономічного контракту чи визначення відповідальної особи – працівника одного з підприємств (або апарату управління сільської територіальної громади); методів пошуку іноземного партнера (Інтернет-ресурс, залучення РТПП та галузевих організацій) та перевірки його надійності, ін.

Необхідною є якісна оцінка ефективності планової експортної операції, бажано для декількох варіантів експорту з повним розумінням того, які конкурентні переваги наявні у підприємств для кожного з варіантів експорту, та які конкурентні переваги можна буде отримати в подальшому. При цьому важливо вірно розрахувати повні витрати на експорт, виручку від реалізації на експорт, економічний ефект та економічну ефективність експорту.

Після проведення експортної операції доцільно оцінити її фактичну ефективність, визначити проблемні аспекти і розробити план їх мінімізації в подальшому, за необхідності обґрунтувати напрями товарної та географічної диверсифікації експорту.

Загалом процес підготовки, реалізації, оцінки результатів експортної операції може зайняти декілька років. Так, організаційні заходи ОТГ має почати проводити навесні або влітку, з тим щоб восени сільськогосподарські підприємства мали змогу провести всі необхідні агрохімічні заходи для сівби визначеної культури. В наступному році потрібно не лише зібрати урожай, а й остаточно визначитися з країною експорту, проводити пошук іноземного партнера та всіх супутніх дій щодо організації експортної операції. Бажано,

реалізувати продукції в середині або наприкінці маркетингового року, коли ціна найвища.

Також важливим є визначення на початковому етапі підготовки до проведення зовнішньоекономічної операції вигод які отримає ОТГ від успішного проведення даної операції. На нашу думку, для закріплення соціального та економічного ефекту від проведення експортної операції ОТГ має взяти на себе ще й допомогу в організації міжнародної сертифікації. Адже міжнародна сертифікація сільськогосподарського виробництва автоматично сприяє розвитку соціальної та виробничої інфраструктури сільських територій.

Отже, зовнішньоекономічна діяльність сільськогосподарських товаровиробників прямо впливає на рівень соціального та економічного розвитку об'єднаних територіальних громад. Саме тому останні мають всіляко стимулювати та підтримувати вихід сільськогосподарських підприємств на зовнішні ринки. При цьому важливим є закріплення вигод котрі отримає кожна зі сторін від проведення зовнішньоекономічної операції.

Інформаційні джерела

1. Український клуб аграрного бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ucab.ua/> (Актуально на: 11.03.2020).

5. Червен І.І. Реформа децентралізації і розвиток сільських територій в Україні/ І. І. Черен, С.І. Павлюк // Вісник аграрної науки Причорномор'я – 2019. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://visnyk.mnau.edu.ua/statti/2019/n102v2r2019cherven.pdf> (Актуально на: 11.03.2020).

6. Щодо визнання господарських операцій сільськогосподарського виробника – платника єдиного податку четвертої групи з реалізації продукції на експорт контрольованими операціями // Державна фіскальна служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/> (Актуально на: 11.03.2020).

Чикуркова А.Д., д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування
Подільський державно аграрно-технічний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Важливу роль в створенні додаткових робочих місць, підвищенні самозайнятості населення, особливо в сільській місцевості, зниженні рівня безробіття та підвищенні рівня матеріального забезпечення населення Кам'янець-Подільського району Хмельницької області відіграє мале підприємництво. Суб'єкти малого та середнього бізнесу займають в районі провідне місце в організації торговельного обслуговування, перевезенні пасажирів, забезпеченні нафтопродуктами, розвитку громадського